

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1998-1999

17 MARS 1999

Proposition de loi instaurant la responsabilité pénale des personnes morales

RAPPORT COMPLÉMENTAIRE
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR MME JEANMOYE
APRÈS LE RENVOI
PAR LA SÉANCE PLÉNIÈRE

Lors de la séance plénière du 16 mars 1999, M. Boutmans a déposé l'amendement n° 38 (doc. Sénat, n° 1-1217/8), libellé comme suit:

«Ajouter un article 21 (nouveau), rédigé comme suit :

«Art. 21. — Dans la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation sont apportées les modifications suivantes :

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs: MM. Lallemand, président; Bourgeois, Coveliers, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Desmedt, Erdman, Goris, Mahoux, Mme Merchiers, MM. Raes et Vandenberghe.
2. Membres suppléants: M. Hatry et Mme Jeanmoye, rapporteuse.
3. Autre sénatrice: Mme Lizin.

Voir:

Documents du Sénat:

1-1217 - 1998-1999:

- N° 1: Proposition de loi.
- N°s 2 à 5: Amendements.
- N° 6: Rapport.
- N° 7: Texte adopté par la commission.
- N°s 8 et 9: Amendements déposés après l'approbation du rapport.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1998-1999

17 MAART 1999

Wetsontwerp tot invoering van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechts-personen

AANVULLEND VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW JEANMOYE
NA DE TERUGZENDING
DOOR DE PLENAIRE VERGADERING

De heer Boutmans diende in de plenaire vergadering van 16 maart 1999 amendement nr. 38 (Stuk Senaat, nr. 1-1217/8) in, luidende :

«Een artikel 21 (nieuw) toevoegen, luidende :

«Art. 21. — In de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie worden de volgende wijzigingen aangebracht :

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Lallemand, voorzitter; Bourgeois, Coveliers, mevrouw Delcourt-Pêtre, de heren Desmedt, Erdman, Goris, Mahoux, mevrouw Merchiers, de heren Raes en Vandenberghe.
2. Plaatsvervangers : de heer Hatry en mevrouw Jeanmoye, rapporteur.
3. Andere senator: mevrouw Lizin.

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-1217 - 1998-1999:

- Nr. 1: Wetsvoorstel.
- Nrs. 2 tot 5: Amendementen.
- Nr. 6: Verslag.
- Nr. 7: Tekst aangenomen door de commissie.
- Nrs. 8 en 9: Amendementen ingediend na de goedkeuring van het verslag.

1° l'article 13, § 1er, est complété par un alinéa 2, rédigé comme suit:

« La suspension peut être révoquée à l'égard d'une personne morale si l'amende infligée pour l'infraction nouvelle est d'au moins cinq cents francs. »;

2° l'article 14, § 1er, est complété par un alinéa 2, rédigé comme suit:

« Le sursis est révoqué à l'égard d'une personne morale si l'amende infligée pour l'infraction nouvelle dépasse 1 000 francs sans sursis. »

Cet amendement reprend le texte de son amendement n° 21, que la commission avait rejeté par 8 voix et 1 abstention (doc. Sénat n° 1-1217/6, p. 93).

Au cours de la discussion, référence a été faite à la philosophie de l'assimilation entre personnes morales et personnes physiques qui sous-tend la proposition et au fait que les dispositions de la loi du 29 juin 1964 font partie du droit pénal général et se rattachent donc directement au livre Ier du Code pénal, qui prévoit le mécanisme de conversion des peines de prison en amendes. Il a donc été jugé superflu d'inscrire explicitement dans la loi du 29 juin 1964 des dispositions relatives à cette conversion.

Le ministre a dès lors répondu en séance plénière que la conversion prévue par l'article 41bis permet de déduire dans quelles circonstances une révocation de la suspension et du sursis peut être accordée à l'égard des personnes morales.

L'assemblée a renvoyé l'amendement à la commission de la Justice, qui l'a examiné durant sa réunion du 17 mars 1999.

Un examen approfondi du problème soulevé par M. Boutmans a amené la commission à conclure qu'en matière pénale, il est opportun de mentionner explicitement les dispositions relatives à la conversion.

Le ministre souligne que l'amendement n° 38 de M. Boutmans ne suffit toutefois pas, car il n'apporte des modifications qu'aux articles 13, § 1er, et 14, § 1er, de la loi du 29 juin 1964 et laisse inchangés les articles 3, § 1er, 8, § 1er, premier et quatrième alinéas, et 13, § 4, de la même loi, bien que ces derniers articles comportent également des niveaux de peine exprimés en termes d'emprisonnement.

Un commissaire propose d'insérer une disposition générale prévoyant que le sursis ou la suspension peut être révoquée à l'égard d'une personne morale dès lors que l'amende infligée pour la nouvelle infraction excède un montant déterminé. Il ne lui semble pas

1° artikel 13, § 1, wordt aangevuld met een tweede lid, luidende:

« Ten aanzien van een rechtspersoon kan de opschorsting worden herroepen indien de geldboete, die voor het nieuwe misdrijf is opgelegd, ten minste 500 frank beloopt. »;

2° artikel 14, § 1, wordt aangevuld met een tweede lid, luidende:

« Ten aanzien van een rechtspersoon wordt het uitstel herroepen indien de geldboete, die voor het nieuwe misdrijf is opgelegd, meer dan 1 000 frank zonder uitstel beloopt. »

Dit amendement neemt de tekst over van zijn amendement nr. 21, dat door de commissie is verworpen met 8 stemmen bij 1 onthouding (Stuk Senaat, nr. 1-1217/6, blz. 93).

Tijdens de besprekking is verwezen naar de aan het voorstel ten grondslag liggende filosofie van assimilatie van rechtspersonen en fysieke personen en naar het feit dat de bepalingen van de wet van 29 juni 1964 deel uitmaken van het algemeen strafrecht en dus onmiddellijk aansluiten bij Boek I van het Strafwetboek waarin het conversiemechanisme van gevangenisstraf naar gelboete wordt opgenomen. Aldus werd het overbodig geacht in de wet van 29 juni 1964 uitdrukkelijk bepalingen aangaande deze omzetting op te nemen.

De minister antwoordde dan ook in de plenaire vergadering dat de omzetting bepaald in artikel 41bis het mogelijk maakt om af te leiden in welke omstandigheden herroeping van opschorsting en uitstel ten aanzien van rechtspersonen kan worden toegestaan.

Het amendement is teruggezonden door de vergadering naar de commissie voor de Justitie, die het onderzocht tijdens haar vergadering van 17 maart 1999.

Een grondig onderzoek van het probleem opgeworpen door de heer Boutmans bracht de commissie ertoe te besluiten dat het, in strafzaken, raadzaam is de bepalingen aangaande de omzetting uitdrukkelijk op te nemen.

De minister vestigt de aandacht op het feit dat amendement nr. 38 van de heer Boutmans echter niet volstaat. Dit amendement brengt immers enkel wijzigingen aan in de artikelen 13, § 1, en 14, § 1, van de wet van 29 juni 1964 en laat de artikelen 3, § 1, 8, § 1, eerste en vierde lid, en 13, § 4, van dezelfde wet ongemoeid, hoewel deze laatste artikelen eveneens in gevangenisstraf uitgedrukte strafdrempels bevatten.

Een lid stelt voor een algemene bepaling in te voeren, die bepaalt dat het uitstel of de opschorsting kan worden herroepen ten aanzien van een rechtspersoon van zodra de geldboete die voor het nieuwe misdrijf is

nécessaire de prévoir également, pour une personne morale, la révocation de plein droit visée à l'article 14 de la loi du 29 juin 1964. Le juge disposerait ainsi d'une plus large marge d'appréciation.

Le ministre considère qu'il faut préserver la philosophie de base de la proposition, qui est de mettre en parallèle la personne morale et la personne physique. Si la révocation de plein droit n'est pas prévue pour les personnes morales, cela pourrait entraîner une discrimination à l'égard des personnes physiques. Si l'on introduit cette distinction, il faut la motiver de manière circonstanciée pour ne pas courir le risque d'une procédure devant la Cour d'arbitrage.

À la suite de la discussion, MM. Vandenberghe et Bourgeois déposent un amendement (doc. Sénat, n° 1-1217/9, amendement n° 39), libellé comme suit:

«Insérer un chapitre V, contenant un article 21 (nouveau), et libellé comme suit:

«Chapitre V

Disposition modifiant la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation.

Art. 21. — Dans la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, il est inséré un article 18bis, libellé comme suit:

«Art. 18bis. — Pour l'application de la présente loi aux personnes morales, les niveaux de peine prévus doivent se lire comme suit:

— à l'article 3, alinéa premier: quatre mille francs au lieu de deux mois, et cent vingt mille francs au lieu de cinq ans;

— à l'article 8, § 1er, alinéa premier: vingt-quatre mille francs au lieu de douze mois, et cent vingt mille francs au lieu de cinq ans;

— à l'article 8, § 1er, quatrième alinéa: douze mille francs au lieu de six mois;

— à l'article 13, § 1er: cinq cents francs au lieu d'un mois;

— à l'article 13, § 4, deuxième alinéa: cent vingt mille francs au lieu de cinq ans;

— à l'article 14, § 1er: mille francs au lieu de deux mois. »

L'auteur explique que la conversion s'opère selon la formule (nombre de mois \times 2 000 francs), sauf aux articles 13, § 1er, et 14, § 1er, qui prévoient des minima et où la conversion se fait selon la formule (nombre de mois \times 500 francs).

opgelegd een bepaald bedrag overschrijdt. Het lijkt hem niet noodzakelijk de herroeping van rechtswege, zoals bepaald in artikel 14 van de wet van 29 juni 1964, ook voor een rechtspersoon te laten gelden. Aldus zou de rechter beschikken over een ruimere appreciatiemogelijkheid.

De minister is van oordeel dat de basisfilosofie van het voorstel dient te worden behouden, namelijk het parallelisme tussen de rechtspersoon en de natuurlijke persoon door te trekken. Indien de herroeping van rechtswege niet wordt bepaald voor rechtspersonen, zou dit een discriminatie kunnen teweegbrengen ten aanzien van de natuurlijke persoon. Indien men dit onderscheid invoert, moet dit grondig worden gemotiveerd, anders loopt men het risico van een procedure voor het arbitragehof.

Naar aanleiding van de besprekking dienen de heren Vandenberghe en Bourgeois een amendement in (Stuk Senaat, nr. 1-1217/9, amendement nr. 39), luidende:

«Een hoofdstuk V invoegen, houdende een artikel 21 (nieuw), luidende:

«Hoofdstuk V

Bepaling tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie.

Art. 21. — In de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, wordt een artikel 18bis ingevoegd, luidende:

«Art. 18bis. — Voor de toepassing van deze wet op rechtspersonen worden de bepaalde strafdrempels gelezen als volgt:

— in het eerste lid van artikel 3: vierduizend frank in plaats van twee maanden, en honderdtwintigduizend frank in plaats van vijf jaar;

— in het eerste lid van § 1 van artikel 8: vierentwintigduizend frank in plaats van twaalf maanden, en honderdtwintigduizend frank in plaats van vijf jaar;

— in het vierde lid van § 1 van artikel 8: twaalfduizend frank in plaats van zes maanden;

— in § 1 van artikel 13: vijfhonderd frank in plaats van een maand;

— in het tweede lid van § 4 van artikel 13: honderdtwintigduizend frank in plaats van vijf jaar;

— in § 1 van artikel 14: duizend frank in plaats van twee maanden. »

De indiener verduidelijkt dat de omzetting gebeurt aan de hand van de formule (aantal maanden \times 2 000 frank), behalve in de artikelen 13, § 1, en 14, § 1, waar minimumstrafdrempels worden aangegeven en waar de omzetting gebeurt aan de hand van de formule (aantal maanden \times 500 frank).

Cet amendement est adopté à l'unanimité des 10 membres présents. À la suite de ce vote, l'amendement n° 38 de M. Boutmans est devenu sans objet.

L'ensemble de la proposition de loi amendée a été adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

Confiance a été faite au rapporteur pour un rapport oral en séance plénière.

La rapporteuse,

Dominique JEANMOYE.

Le président

Roger LALLEMAND.

Dit amendement is eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden. Door deze stemming vervalt amendement nr. 38 van de heer Boutmans.

Het geamendeerde wetsvoorstel in zijn geheel is eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Vertrouwen werd geschenken aan de rapporteur voor het uitbrengen van een mondeling verslag in de plenaire vergadering.

De rapporteur,

Dominique JEANMOYE.

De voorzitter,

Roger LALLEMAND.